

Owe Norberg lämnar oss för Ljusdalsbygdens Museum

Owe Norberg som varit arkivchef i 15 år har nu definitivt lämnat Västernorrland och Föreningsarkivet. Han innehar nu tjänsten som museechefer i Ljusdal, ett arbete som han trivs utomordentligt med.

Ljusdalsbygdens museum är ett litet lokalmuseum där man förvaltar Ljusdalsbygdens kulturarv, det materiella - ”de gamla grejorna” och det immateriella - berättelser, uppteckningar, handlingar - kunskaper som förmödrar och förfäder lämnat över. I ett testamente som ligger till grund för hela museet, betonade Hans-Ers Karin Jonsson vikten av att bevara kvinnliga kunskaper.

En vävstuga är kopplat till museet där intresserade kan väva under handledning.

Det finns också i Hälsingland en måleritradition som är unik i kontinuitet och rikedom och fortfarande står rum i många hälsingegårdar med praktfulla målningar och likaså även på Skansen. Ljusdalsbygdens museum har sedan 1980-talet inventerat väggmåleriet och i museet finns flera fina allmogemålningar.

Källa: www.ljusdalsbygdensmuseum.se

På bilden ser vi tre arkivchefer för Folkrelsearkivet/Föreningsarkivet Västernorrland. Ulrika Hådén, nybliven arkivchef, Eva Groth som var chef 1986-1990 och Owe Norberg 1991-2006. Fotot är taget vid den fest i Hedbergska Husets paradväning som ordnades för Owe i samband med hans avtackning.

Martin Olsson - vår förste hedersmedlem

Martin Olsson lämnar styrelseuppdraget i FV efter 12 år.

Martin som är en ödmjuk man, vill inte gärna göra sig märkvärdig men går med på intervjun ändå. Och vi börjar, han får berätta själv.

”Jag är född 1932 i Skön, i byn Målås, som gränsar till Birsta affärscentrum. Jag är 74 år, och bor på samma fastighet där jag föddes. Jag är gift med Margit sedan 42 år och har två döttrar boende i Stockholm, jag har fyra barnbarn som jag gläds mycket åt.

Min Pappa dog redan när jag var 2 år så av honom minns jag inget. Jag har inget minne av Farfar heller men har hört berättas att han hade ett stort samhällsengagemang och har funnit lagböcker efter honom och har fått höra att han t o m prenumererade på riksdagsprotokoll.

Hemmet var ett mindre jordbrukarhem, och den gamla tiden levde kvar med kor och hästar och jag hjälpte till på jordbruket. Det var folk från tre bondgårdar som sålde mjölk till Konsum i Skönsberg och Mamma var en av dem. Hon for med häst och vagn och sålde var tredje dag, eftersom det fanns avsättning och det var bättre betalt där än på mejeriet. Naturhushållningen fanns ju kvar, mamma var mycket duktig att ordna och det gick ingen nöd på oss, även om vi levde under små omständigheter.

Skolan började jag på hösten 1939, efter en vecka utbröt andra världskriget, jag hörde på radion att tyska trupper hade överskridit Polens gräns. Som 7-åring förstod jag inte så mycket men märkte att när Mamma och grannarna pratade om det, tyckte de att det var förfärligt.

Småskolan var inrymd i ålderdomshemmet i Birsta, där vi läste tillsammans i två klasser. Det kan förefalla märkligt att ha skola i en sådan miljö. Det kanske inte alltid var så bra, med dagens ögon mätt, ålderdomshemmens utedass var nämligen granne med skolans. Men det gick bra, det gick bra.

Sen gick jag i folkskola vid Sköns kyrka i A-klass med 30 elever. Skolläraren Anselm Karlsson som var kantor uppskattade mig bortsett från att jag inte hade sångröst. Han tyckte att jag skulle läsa vidare. Jag vet inte vad han såg hos mig men han sa vid ett tillfälle att ”Vi vanliga får ta ansvar för vad vi gör men när du blir jordbruksminister får Du ta ansvar för vad Du underlåter att göra”

Det var den traditionella skolan, ingenstans fanns att tvätta sig, det var utedass, det fanns inga som helst bekvämligheter. Det fanns bara en kamin i ena hörnet som vi eldade i. Men undervisningen var det dock inget fel på. Med det var inte roligt för dem som inte hade lätt för sig, de fick knappast nånting, det gällde att sitta av tiden. Jag kommer ihåg en episod när överläraren en enda gång kom på besök och tittade i en stackars liten pojkes skrivbok – en pojke som hade det svårt för sig – tog honom i örat och uttryckte: Det gäller att lägga manken till.” Mycket har förändrats till det bättre, ingen som helst tvekan.

När det gäller värderingar så har jag det efter Mamma, som var präglad av kyrkans lära. Hon hade varit medlem i kyrkliga ungdomskretsen i Sundsvall. Nöjen har jag varit dålig på, jag var blyg som barn, men det har jag arbetat bort med tiden men det tog lite tid.

Skolan gick bra, jag tog realexamen på läroverket men ville inte gå gymnasiet för då måste man bli ”någonting” och jag planerade att bli jordbrukare. ”Kommer det så duktiga pojkar från Skön”, sa en lärare i samhällslära till mig i realskolan.

Jag har haft ett stort samhällsintresse, politiskt väcktes jag som 14 åring. Det var val 1946 och när jag läste en valtidning från Bondeförbundet, tyckte jag att det överensstämde med mina värderingar och åsikter. När jag var 16 år gick jag med i SLU Centerns ungdomsförbund och sen blev jag engagerad i distriktet, och blev efterhand sen ordförande för Medelpadsdistriktet av SLU. Där efter blev det partiorganisationen, som 31 åring blev jag vald till distriktsordförande.

Som 15-åring läste jag i tidningen att Axel Persson Brandstorp, Bondeförbundets dåvarande ledare skulle tala i Selånger, så då cyklade jag dit för att höra på honom. Jag hörde även på finansminister Ernst Wigfors, som då talade i Stadshus-salongen som var fyllt till sista plats. Jag lyckades komma in, så två av 30- och 40-talets stora poliker fick jag tillfälle att lyssna på.

Som 30-åring kom jag med i kommunfullmäktige i Skön, som snart uppgick i Sundsvall, och vid samma ålder kom jag med i landstinget, som den yngste politikern.

Jag såg inga utvecklingsmöjligheter i jordbruket utan började på Jordbrukskassan senare Föreningsbanken som föreståndare och arbetade där till 1970. Då började det gå framåt för Centern.

Riksdagspoliker blev jag 1971, både Gunnar Hedlund och Thorbjörn Fälldin blev omvalda samtidigt.

Fram till 1991 stannade jag i Riksdagen, därefter slutade jag som 59 åring, ”ska du sluta redan” fick jag som fråga och det är bättre än att de frågar Ska Du inte sluta snart? Även om jag tycker att riksdagstiden var en fantastisk tid, att på heltid få ägna sig åt det som man har haft som hobby. Bättre kan man inte få som politiker men jag tyckte att det var dags att sluta efter 21 år. Jag arbetade med utredningar, var ledamot i lagutskottet, arbetade med familjelagsstiftning, var med i utredningen om samernas rättigheter, drev bl.a. kravet på att sametinget skulle inrättas.

Martin med centerkvinnor på stadshuset i Sundsvall.

Jag hade också en speciell uppgift, jag var kvittningsman för centern, Det betyder att man håller reda på närvaron. 1979 började KD-politikern Alf Svensson i riksdagen och han var ofta ute på mötet ute i landet och blev lite orolig över hur han skulle klara omröstningarna. Fälldin uttryckte då: Tala du med Martin Olsson, det är en hyvens karl ”Vänd dig till honom.” Fälldins omdöme verifierar Alf Svensson i sin bok ”Här kommer Alf Svensson”. ”Det här är kuriosa inte skryt” säger Martin.

”När jag slutade i riksdagen hann jag med lite annat i föreningslivet, 1959 blev jag ordförande i Sköns kyrkoråd. Under 90-talet kom jag med i styrelsen för Medelpads Fornminnesförening, var kvar i några år som kassör och säljer fortfarande dansbiljetter på danslogen varje sommar, samt brukar vara årsmötesordförande.

1994 kom jag att bli styrelseledamot i Folkrörelsearkivet/Föreningsarkivet Västernorrland och har nu avgått i april 2006. I Föreningsarkivet Västernorrland kunde jag kombinera ett föreningsintresse med ett historiskt intresse. Knyta samman och vårda det som föreningslivet har lämnat. Det gäller en avgörande del av his-

torien och förändringar som skett under senare delen av 1800 och under hela 1900-talet och som framkommer i arkivhandlingarna. De olika organisationerna har betytt mycket. Det har varit mycket intressant att vara med.

Tiden i FV har varit en fantastisk tid, där kommer vi från olika partier och från olika organisationer men det märker man inte. Det har aldrig varit några motsättningar utan ett väldigt gott samarbete.

Birsta

I Skön fanns kor på 100 ställen när jag var barn, den sista ladugården är nu såld i dagarna. Jag har hunnit uppleva en utveckling från en sågverks- och jordbrukssocken till ett affärscentrum, nu finns nästan inget kvar av jordbruket. Utbyggnaden i Birsta på den stora sammanhängande jordbruksmarken. Den bästa åkerjorden togs tyvärr i anspråk. Birsta var avsett som ett industriområde, Spännbetong var först att etablera sig.

Jag har följt utvecklingen till ett köpcentrum som är Norrlands största. Nu nöjer man sig inte med att exploatera den västra sidan utan tar man i anspråk även den östra sidan. En enorm förändring har det varit och som synes fortsätta.

Man sörjer över åkerjorden, som är förstörd för alla framtid. Men Skön har dock återfått sin ställning som centralort. Under medeltiden var kyrkoherden i Skön, prost för hela Medelpad. År 1304 samlade biskopen alla representanter för socknarna i Medelpad, de samlades i Sköns kyrka. Kyrkan var ett landmärke nu som då, se Sköns kyrka ovanför Ikea.

Sköns socken bestod av fiskare och bönder sen kom sågverksepoken, som förändrade Skön mellan 1850-1890, då tiotubblades befolkningen från 1100 till 11000 människor, nu kommer nästa revolution, med omvandlingen till Norrlands största köpcentrum

All politikertid och föreningstid har varit lika intressant, jag har bara trevliga minnen från olika engagemang, det rika livet som jag fått leva är jag tacksam över”.

Vi tackar Martin för intervjun och tiden i Föreningsarkivets styrelse och önskar honom lycka till som ”vanlig” pensionär.

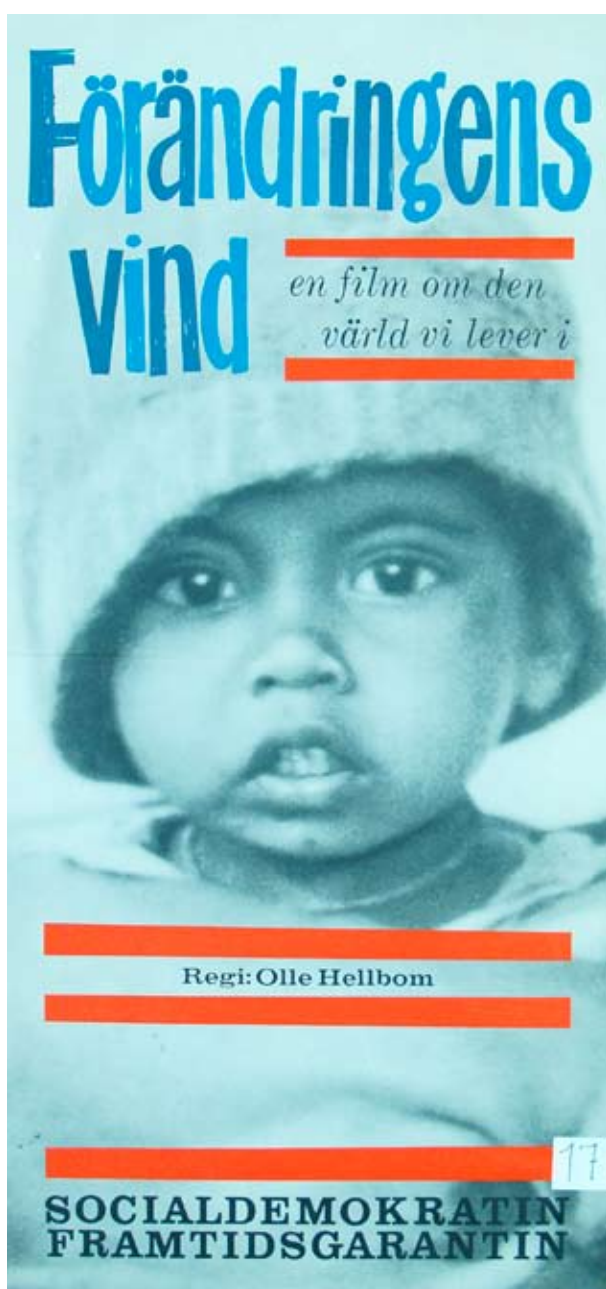
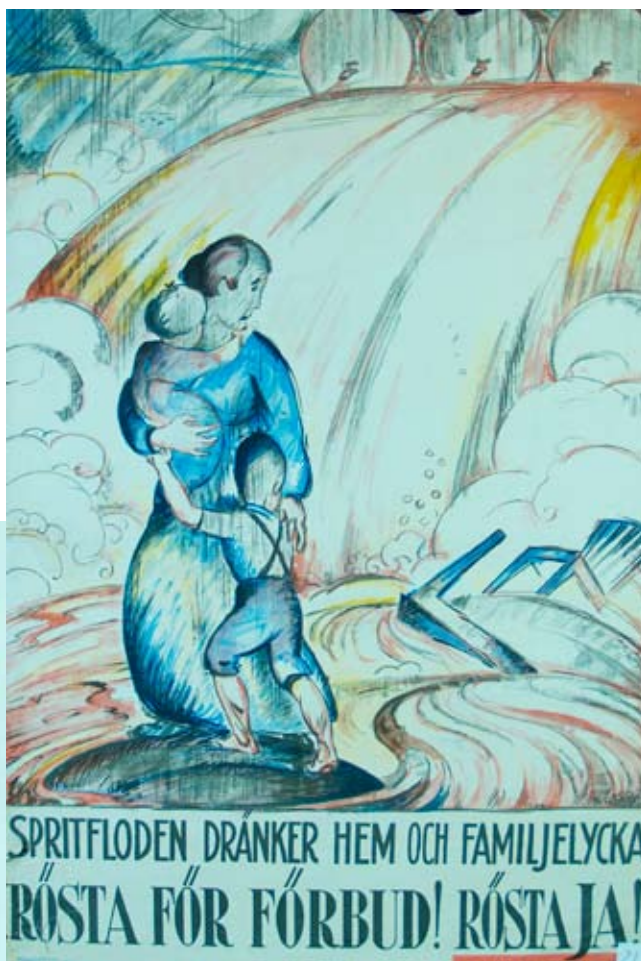
Affischprojektet

Föreningsarkivets affischprojekt fortskrider och ca 2500 affischer är nu fotograferade och kommer att registreras i en databas av våra medarbetare.

Detta tidskrävande arbetet påbörjas under hösten.

Här ser vi några exempel på de affischer som förekommer i våra samlingar.

Bilderna av affischerna kommer att finnas på vår hemsida och på webportalen www.sundsvallsminnen.se så småningom.

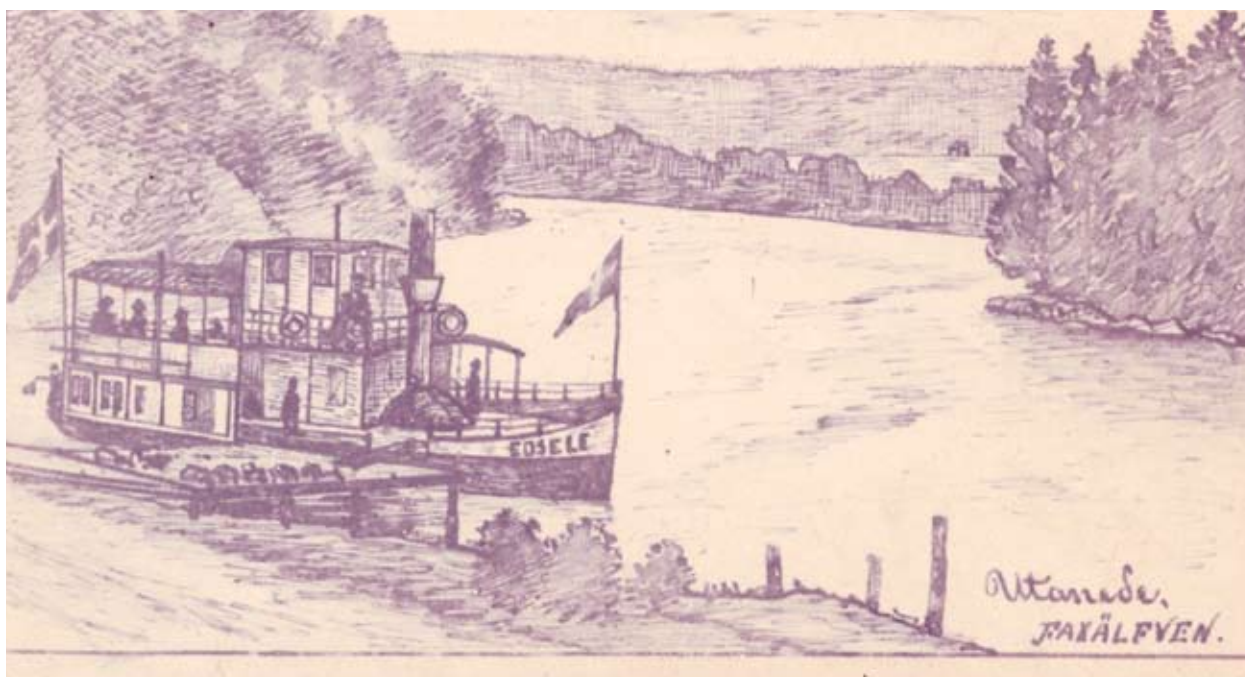
Önskvärda inleveranser

Så här vill vi helst ha våra inleveranser, alltså i arkivkartong, sorterade i olika serier. Men vi förstår samtidigt att det varken finns tid eller pengar till det. Så ni är välkomna med era handlingar i alla händelser. Möjliga arkiv vill vi helst inte ha och inte heller arkiv med pålsängrar, vilket varit fallet under vintern. Det viktiga här är att varken sprida mögel eller skadeinsekter. Eftersom vi saknar utrustning för detta har vi ambitionen att skaffa både kunskap och iordningställa ett särskilt rum för detta

med dragskåp och liknande. Den 1 juni gjorde personalen ett studiebesök på Länsmuseet för att få vetskap om hur länsmuseet arbetar med angripna arkivhandlingar. Det besöket gjorde oss ännu mer angelägna att förebygga problemen. Vi kommer att skriva avtal med Anticimex och på sikt skaffa en frys. De textilier som vi har måste vi ha en handlingsplan för eftersom sådant material är mer utsatta för skadeinsekter än papper. Kanske kan vi på sikt deponera textilier på Textilmuseet i Sollefteå.

Roliga inleveranser

En rolig leverans som vi fått in till Föreningsarkivet Västernorrland är skytteföreningar i Sundsvall med omnejd. En skrivelse till skytteföreningar i Västernorrland har resulterat i att vi fått in 7 arkivbildare, nämligen Medelpads skytteveteraner, Sundsvalls skyttegille, Kubikenborgs, Sundsvalls, Sundsvalls Militära, Mons och Hefners-Skönsbergs skytteföreningar. Arkivchefen fick inbjudan att besöka den fantastiskt fina och stora anläggning som finns på Blåberget och tillsammans med Reine Nordvall och Kurt Norström gick vi igenom det spännande materialet.

En annan leverans som vi är mycket glada över är Bror Bodings personarkiv. Bror 1859-1938 var bl a gåramålare eller gåratecknare och tecknade vykort av hus och gårdar av som han sen kopierade i en egentillverkad kopian i en sekstografersapparat. Cirka 2000 vykort från bl a Dalarna, Uppland, Västmanland och Närke har

donerats till Föreningsarkivet. Donatorn är Owe Bodings som är Brors barnbarn. Bror var också författare och förutom vykort finns handskrivna manuskript i donationen. Bror kom ursprungligen från Stigsjö i Ångermanland men råkade på en mina i Njurunda så han stannade där. Det var sin blivande fru, Mina som han träffade och han blev Njurunda trogen till sin död.

Torps kyrka

Film efterlyses!

Nu finns tillfälle att lämna in gamla filmer och få tillbaka dem i modern version.

Film i Västernorrland efterlyser gammal film som gjorts i länet. (ej VHS). Filmerna ska på något sätt dokumentera länet, speciella händelser eller platser. Har du eller din förening någon film som du tycker är värd att bevaras för eftervärlden och som är av allmänintresse, hör av dig till:

Anders Justin, 060 15 54 70

mail: anders.justin@fiv.lvn.se

Carina Möllerberg, 060 15 74 55

mail: carina.mollerberg@fiv.lvn.se

Föreningsarkivet Västernorrland kommer att skicka donerade och deponerade filmer till Svenska filminstitutet i Grängesberg med hjälp av Film i Västernorrland som åker dit regelbundet. Filmerna görs rena och digitaliseras därefter. En kopia i DVD-format skickas tillbaka till oss medans originalet förvaras på ett bra sätt i klimatarkiv i Grängesberg. Föreningsarkivet Västernorrland har skrivit ett avtal med Film i Västernorrland om detta.

Här visar Torkel Boberg bygnaden Tors lokal i Hörningsholm på Alnö

Personalnytt

Ann-Britt Nilsson och Kerstin Mossberg har deltagit i en grundkurs i byforskning på SVAR i Ramsele. Något som de kommer att ha stor glädje av i sina arbeten på Medelpadsarkiv. Där gäller det att kunna informera besökare och forskare hur man på bästa sätt letar sig fram till information om bygden och släkten.

Delar av personalen gjorde en trevlig utflykt i maj till Alnö gamla kyrka som är från 1100-talet och till Tors lokal – en samlingslokal för arbetarna i Hörningsholm. Vi guidades på båda platserna av sakkunniga guider. Mycket trevligt hade vi och dagen började med frukost bland grönska och fågelkvitter och barnaröster – en skolklass besökte Alnö Hembygdsmuseum. Dagen innan midsommaraftonen gjorde vi ett kort besök på Hantverksmuseet på Norra Berget och den nya utställningen om Fornminnesföreningens 100 år. Där guidades vi av Anders Karlsson som har en accesstjänst hos Sveriges hembygdsförbund. Han är en resurs för hembygdsföreningar i Medelpad.

Ann-Kahtrin Boo kommer under 6 månader från juli månad göra sin praktik hos oss. Hon kommer främst att arbeta på Medelpadsarkiv med att hjälpa och stödja forskare från alla kategorier. Hennes handledare är i första hand Ann-Britt Nilsson och Ulrika Håden.

Camilla Lindgren som är barnledig för sina två flickor fortsätter ledigheten till efter årsskiftet.

Nya medlemmar

106 inleveranser har hittills skett i år och 9 nya medlemmar har ansökt om medlemskap, nämligen:

Sundsvalls Baptistförsamling
Kvinnogemenskap, Sundsvall
Mellanorrlandsdistriktet av svenska brukshundsklubben, SBK
Handikappföreningarnas Samarbetsorgan, HSO
Matfors Brukshundsklubb
Ostkustbanans vänner, Svartvik
Sollefteå Missionsförsamling
Bröstcancerföreningen Olivia i Medelpad
NHR-Sundsvalls lokalförening

Vi gläder oss över detta och välkomnar fler föreningar. Vårt mål under året är att 20 nya föreningar ska söka medlemskap.

Arkivens dag den 11 november

Temat för arkivens dag är mat och dryck och det ska bli spännande att ta fram material och göra en utställning utifrån det temat. Kulturmagasinet i Sundsvall har vidöppet och Arkivcentrum Nord och Landsarkivet kommer att ha öppet hus hela lördagen med förhoppningsvist både mat och dryck och utställningar.

Mat- och dryckminnen

Du som har mat- och dryckminnen uppmanas att skriva om detta. Medelpadsarkiv startar nu en minnessamling med detta tema. Ta till exempel ditt första restaurangbesök eller utflykten med din själs älskande. Närmare information finns på Medelpadsarkiv 060 19 18 75.

Kulturmagasinet fyller 20 år! Det ska vi fira!

Eftersom arkivchefen sitter med i jubileumskommittén så kan vi redan nu få lite förhandsinformation om programmet. Jubileet börjar lördagen den 25 november och sträcker sig över skyltsöndagen den 3 december. I programmet finns berättarvandringar, filmer, utställningar, musik med olika inriktningar, bl a med Anna Stadling och Idde Schultz, barnaktiviteter som clownen Daff Daff, musik med Christian Lindberg, spökhistorier i ett mörkt kulturmagasin, tal och tårtkalas på själva högtidsdagen den 29 och mycket mycket annat.

Föredrag

Vårt bidrag till jubileumsveckan är ett föredrag om Ludvig Nordström. Sven Bodin som är forskare och ivrig Lubbe-vän berättar om Lubbes Sundsvallsperiod.

Det blir den 26/11 kl 14.30. Fri entré!
Välkommen!

Redaktör: Ulrika Hådén

Foto: Ulrika Hådén **Tryck:** Sundsvalls kommuns tryckeri

Föreningsarkivet
Västernorrland

Adress:
Besöksadresser:

Tfn:
Fax:
epost:
hemsida:

Norrmalmsgatan 4, 851 85 Sundsvall
Sundsvall
Medelpadsarkiv, Kulturmagasinet
060-19 14 79 el 060-19 18 75
060-19 21 36 el 060-17 04 01
foreningsarkivet@sundsvall.se
www.foreningsarkivet.se

Härnösand
Kusthöjden, Arkivcentrum Nord
0611-34 76 91